

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Informacja ekonomiczna - pojęcie i rodzaje

Author: Anna Matysek

Citation style: Matysek Anna. (2010). Informacja ekonomiczna - pojęcie i rodzaje. W: M. Jarczykowa (red.), "Biblioteki i ośrodki informacji - zbiory, pracownicy, użytkownicy" (S. 201-211). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Anna Matysek

Informacja ekonomiczna — pojęcie i rodzaje

Informacja i jej rodzaje

Informacja to jedno z podstawowych i najczęściej używanych pojęć współczesnego świata. W dobie społeczeństwa informacyjnego jest ona towarem, jednym z czynników wytwórczych. Postęp technologiczny oraz rozwój telekomunikacji wpłynęły na swobodę przekazywania informacji, łatwiejszy dostęp do niej, ale jednocześnie przyczyniły się do ogromnego wzrostu jej ilości. Informacja i szeroko rozumiana działalność informacyjna przeniknęły do wszystkich dziedzin życia, co spowodowało pojawienie się jej różnych rodzajów.

Sam termin nie jest jednoznacznie definiowany, co może wynikać właśnie z wszechobecności informacji we współczesnym świecie. Ogólnie można przyjąć, że jest to wiadomość o czymś, powodująca zmniejszenie niewiedzy w jakiejś dziedzinie.

W gospodarce rynkowej informacja jest jednym z podstawowych elementów infrastruktury społeczno-gospodarczej. W ujęciu ekonomicznym informacja może być traktowana jako towar, wyrób, usługa lub dobro konsumpcyjne. Informacja jest towarem, gdy jest przedmiotem transakcji, która polega na przeniesieniu prawa własności czy prawa użytkowania z jednego podmiotu gospodarczego na drugiego. Procesy rynkowe mogą dotyczyć informacji traktowanych jako wyroby, usługi informacyjne lub prawa dostępu do zasobów informacyjnych. Wyroblem jest zbiór informacji utrwalony fizycznie na jakimś nośniku, usługa informacyjna polega na dostarczeniu wybranych informacji w formie ustalonej z użytkownikiem, natomiast dostęp do zasobów informacyjnych przyjmuje najczęściej formę abonamentu czy jednorazowej opłaty, pozwalającej na korzystanie z wybranych zasobów informacyjnych¹. Przez informację jako wyrób rozumiane są: „obiekty fizyczne, na które istnieje zapotrzebowanie, dla których mogą być określone prawa własności oraz dla których te prawa własności mogą być przeniesione z jednej jednostki in-

---

¹ K. Materska: *Rynek informacji i rynek wiedzy*. „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 2005, nr 3, s. 5.

stytucjonalnej na inną jednostkę [...]. Zapotrzebowanie na nie istnieje dlatego, że mogą być wykorzystywane do zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych lub potrzeb społecznych bądź też mogą być wykorzystane do wytworzenia innych wyrobów lub usług”². Przedmiotem transakcji nie jest tu informacja, ale nośnik, na którym została ona utrwalona. Występując w formie usług informacyjnych, polega na dostarczaniu użytkownikowi wyselekcjonowanych wcześniej informacji czy konsultacji prawnych lub doradztwa podatkowego, potrzebnych do rozwiązania konkretnego problemu. To, czy informacja jest dobrem konsumpcyjnym, określa jej odbiorca. Ogólnie przyjąć można, że informacja będąca dobrem konsumpcyjnym to taki zbiór wiadomości, które nie posłużą do produkcji innych dóbr, a jedynie do spożytkowania. Informacja taka dominuje w środkach masowego przekazu. U części odbiorców pozwala zaspokajać potrzeby informacyjne, lecz dla innych nie ma żadnej wartości użytkowej.

W funkcjonowaniu przedsiębiorstw informacja zawsze pełniła istotną rolę, pozwalając na sprawne zarządzanie organizacją i przynosząc jej profity. Skuteczność zarządzania wynika z podejmowania trafnych decyzji, a ich poprawność zależy od aktualności, kompletności i dokładności posiadanych informacji. W literaturze z zakresu ekonomii, zarządzania przedsiębiorstwami, a także z dziedziny informacji naukowej pojawiają się różne rodzaje i definicje informacji³. Najpopularniejsze jej rodzaje to informacja biznesowa, gospodarcza oraz ekonomiczna — trudne do jednoznacznego zdefiniowania. W niektórych źródłach pojęcia te używane są zamiennie⁴. Aby zrozumieć pojęcie informacji ekonomicznej, należy przybliżyć znaczenie pokrewnych terminów — informacji biznesowej i gospodarczej.

Informację biznesową można rozpatrywać w ujęciu przedmiotowym i funkcjonalnym⁵. W ujęciu przedmiotowym jest to informacja o biznesie, obejmująca tematy gospodarcze i pokrewne; jej zakres jest bardzo szeroki i zależy od użytkowników oraz ich potrzeb informacyjnych. W ujęciu funkcjonalnym jest to informacja dla biznesu, czyli „informacja służąca firmom, wiadomości potrzebne do osiągnięcia celów działalności gospodarczej, zysku”⁶. Obejmuje ona dane znajdujące się w otoczeniu zewnętrznym organizacji, które wpływają na jej funkcjonowanie. W obrębie informacji biznesowej można wyróżnić:

² Podaję za: J. Oleński: *Ekonomika informacji. Podstawy*. Warszawa 2000. *System of National Accounts 93, podrozdz. 6.8 (Services)*. Washington 1993, s. 123.

³ Por. *Słownik terminologiczny informacji naukowej*. Red. M. Dembowska. Wrocław 1979; *Wstęp do informatyki gospodarczej*. Red. A. Rokicka-Broniatowska. Warszawa 2004; S. Kurek-Kokocińska: *Informacja*. Łódź 2004; W. Flakiewicz: *Zarządzanie przez informację*. Warszawa 1993.

⁴ Zob. J. Oleński: *Standardy informacyjne w gospodarce*. Warszawa 1997; Idem: *Ekonomika informacji. Podstawy*. Warszawa 2001.

⁵ S. Cisek: *Szara literatura jako źródło informacji biznesowej. Zarys problematyki*. „Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy” 2002 (40).

⁶ Ibidem.

- informacje o firmach i branżach;
- informacje o rynkach;
- informacje o produktach i usługach;
- informacje finansowe;
- informacje ogólne⁷.

Informacje o firmach i instytucjach obejmują przede wszystkim dane teleadresowe, profil gospodarczy czy wielkość zatrudnienia. Informacja o rynkach dotyczy zmian na rynku krajowym i zagranicznym, polityki reklamowej konkurencji, potencjalnych klientów i sytuacji wypromowanych już produktów. Informacja o produktach i usługach pozwala chronić własne wyroby, stosować nowe rozwiązania technologiczne oraz wybierać odpowiednie dla siebie produkty czy usługi. Informacja finansowa pozwala zorientować się w instrumentach finansowych. Informacje ogólne dotyczą regulacji prawnych w zakresie gospodarki, które mogą wpłynąć na funkcjonowanie przedsiębiorstwa.

Informacja gospodarcza jest także pojęciem wieloznacznym, a jej znaczenie zależy od tego, kto posługuje się tym terminem. Najczęściej informacja gospodarcza stosowana jest w odniesieniu do informacji:

- o systemach oraz procesach, jakie zachodzą w gospodarce;
- wspierającej podejmowanie decyzji oraz wspomagającej sterowanie;
- obiegającej systemy gospodarcze;
- powodującej pewne skutki ekonomiczne⁸.

Jak pokazują przedstawione obszary występowania informacji gospodarczej, pokrywa się ona w pewnym stopniu z zakresem pojęcia informacji biznesowej. W ujęciu niektórych badaczy informacja ekonomiczna jest rodzajem informacji gospodarczej⁹, według innych jest synonimem tego pojęcia¹⁰. Rozpatrując różne definicje i interpretacje, trzeba przede wszystkim pamiętać, że informacja ekonomiczna stanowi istotny składnik systemu informacyjnego każdego przedsiębiorstwa.

Informacja ekonomiczna

W literaturze termin ten jest rozumiany bardzo szeroko i jest różnie interpretowany, co wynika z trudności ze zdefiniowaniem innych rodzajów informacji wykorzystywanych w organizacjach. Wielu autorów przedstawia cechy lub wybrane formy informacji ekonomicznej albo ogranicza definicję do wskazania

⁷ S. Arcisz: *Potrzeby informacyjne w gospodarce rynkowej*. W: *III Krajowe Forum Informacji Naukowej i Technicznej. Jastrzębie Zdrój 29 maja—2 czerwca 1995 roku*. Warszawa 1995, s. 56.

⁸ J. Oleński: *Standardy informacyjne w gospodarce*. Warszawa 1997, s. 138.

⁹ Zob. J. Bendkowski: *Informacja ekonomiczna w przedsiębiorstwie*. Gliwice 1993; *Wstęp do informatyki gospodarczej*...

¹⁰ Zob. J. Oleński: *Standardy informacyjne w gospodarce*...; Idem: *Ekonomika informacji: Podstawy*...

jej przedmiotu¹¹. Różne sformułowania zależą też od dziedziny nauki, jaką zajmuje się dany badacz — ekonomia, teoria informacji czy informacja naukowa inaczej wyjaśniają termin. Ogólnie, w intuicyjnym rozumieniu można powiedzieć, że jest to wszelka informacja występująca w systemie społeczno-gospodarczym, opisująca te systemy. Powszechnie za informację ekonomiczną uważa się wszelką informację dotyczącą obiektów, zjawisk i procesów zachodzących w tym obszarze.

W wąskim znaczeniu informacją ekonomiczną nazywa się każdą informację, której podmiotem jest obiekt ekonomiczny: przedsiębiorstwo czy inny podmiot gospodarczy, zadanie inwestycyjne, przedsięwzięcie gospodarcze, gospodarka narodowa lub jej branża, a cechy opisujące te obiekty są charakterystykami ekonomicznymi¹².

W literaturze odnaleźć można różne definicje tego terminu. Do jego pełnego zrozumienia jest więc niezbędne przedstawienie chociaż kilku z nich. W jednej z najwcześniejszych publikacji, poruszających problematykę systemów informacji ekonomicznej, Eufemiusz Terebucha podaje, iż jest to: „treść charakteryzująca zjawiska gospodarcze, zawarta w danych na nośnikach technicznych”¹³. Z kolei inny badacz przez informację ekonomiczną rozumie „wiadomości stanowiące agregatowe wielkości o faktach i zjawiskach ekonomicznych, które występują w gospodarce światowej i krajowej (makroinformacja) oraz [...] przedsiębiorstwach (mikroinformacja)”¹⁴. W publikacji z lat 80. pojawia się podobna ze względu na zakres definicja, określająca informację ekonomiczną jako „treść wiadomości o stanach, zdarzeniach i procesach gospodarczych”¹⁵. Hasło to odnaleźć można także w *Słowniku terminologicznym informacji naukowej* z 1979 roku, gdzie pisze się o „informacji, o osiągnięciach nauk ekonomicznych oraz ich zastosowaniach w praktyce gospodarczej”¹⁶.

Różnorodność ujęć informacji ekonomicznej przedstawia w swojej pracy Jurij Czerniak¹⁷. Według niego jest to:

- wiedza obserwatora o systemie ekonomicznym i jego wartościach;
- treść jakościowych i ilościowych charakterystyk części składowych systemu ekonomicznego;
- całokształt wzajemnych powiązań części składowych systemów ekonomicznych;

---

¹¹ Zob. J. Oleński: *Standardy informacyjne w gospodarce...*; W. Flakiewicz: *Cybernetyka ekonomiczna...*; J. Bendkowski: *Informacja ekonomiczna...*

¹² J. Oleński: *Standardy informacyjne w gospodarce...*, s. 154.

¹³ E. Terebucha: *System informacji ekonomicznej w przedsiębiorstwie*. Warszawa 1970, s. 26.

¹⁴ Z. Messner: *Informacja ekonomiczna a zarządzanie przedsiębiorstwem*. Warszawa 1971, s. 26.

¹⁵ T. Wierzbicki: *System informacji gospodarczej*. Warszawa 1981.

¹⁶ *Słownik terminologiczny informacji naukowej...*, s. 53.

¹⁷ J. Czerniak: *Informacja i zarządzanie*. Warszawa 1976.

- wiadomości o obiekcie gospodarczym, niezbędne dla obserwatora do rozwiązania danego zadania zarządzania;
- wiadomości zmniejszające nieokreśloność sytuacji w systemie ekonomicznym z punktu widzenia rozwiązania przez obserwatora danego zadania zarządzania.

Analizując powyższe definicje, można zauważyć pewne cechy wspólne wskazujące na powiązanie informacji ekonomicznej z gospodarką, przede wszystkim jako wiadomość o procesach w niej zachodzących.

Ewgienij Jasin zaproponował kilka klasyfikacji informacji ekonomicznej¹⁸. Z punktu widzenia treści wyróżnił informację organizacyjną i informację merytoryczną. Biorąc pod uwagę stosunek informacji do określonego systemu, informację ekonomiczną można podzielić na zewnętrzną oraz wewnętrzną. Ze względu na stosunek informacji do systemu kierowania — na wejściową i wyjściową. Mogą one obiegać struktury organizacyjne w poziomie — przepływając między elementami jednego szczebla, oraz w pionie — wiążąc różne szczeble struktury zarządzania (wstępujące, czyli kierowane ze szczebli niższych na wyższe, oraz zstępujące — kierowane ze szczebli górnych na dolne). Informacja ekonomiczna jest wykorzystywana do kierowania organizacjami. Według tej teorii można wyróżnić informacje sprawozdawcze wykorzystywane do podejmowania decyzji oraz sterujące, wykorzystywane w procesie realizacji decyzji. Informacje pełnią w zarządzaniu różne funkcje. Jasin wyróżnia następujące rodzaje informacji: planistyczne, prognostyczne, naukowe, kontrolne oraz analityczne.

Informację ekonomiczną można także rozpatrywać w kontekście jej temporalności, bierze się tu pod uwagę czas, w jakim zachowuje ona swą aktualność i może być wykorzystana w rozwiązywaniu różnych problemów; mówi się o:

- informacji teoretycznej — która obejmuje wyniki badań naukowych z różnych dziedzin, znajdujące zastosowanie gospodarcze;
- informacji strategicznej — to długookresowe plany, prognozy, dane o wolno zmieniających się obiektach, dane projektowo-konstrukcyjne, aktualność tego rodzaju informacji to 15—20 lat;
- informacji taktycznej — aktualnej od kwartału do 2—3 lat;
- informacji operatywnej — aktualnej w przedziale cyklu operatywnego kierowania¹⁹.

W innej klasyfikacji bierze się pod uwagę treści informacji, czyli odzwierciedlane przez nią obiekty. Wyodrębniamy więc informację o ludności, nakładach pracy, przyrodzie i jej zasobach, produkcji i usługach, środkach wytwórczych, finansach itp. Informacje można też wyróżniać ze względu na odzwierciedlane stosunki między obiektami. Z tego punktu widzenia można mówić o informacji: przyrodniczo-

¹⁸ Podaję za: J. Bendkowski: *Informacja ekonomiczna w przedsiębiorstwie*. Gliwice 1993; E. Jasin: *Ekonomičeskaja informacija. Czto eto takoje?* Moskwa 1976.

¹⁹ J. Bendkowski: *Informacja ekonomiczna...*, s. 55.

naukowej (opisuje związki między obiektami przyrody), techniczno-technologicznej (opisuje relacje między obiektami przyrody w związku z ich wykorzystaniem technicznym i technologicznym), gospodarczej (opisuje zależności między ludźmi, zachodzące w procesach produkcji, podziału, wymiany) oraz społeczno-politycznej (opisuje społeczne, polityczne, etyczne stosunki między ludźmi). W szerokim rozumieniu informacja ekonomiczna obejmuje informację gospodarczą i techniczno-technologiczną. Ostatnim z kryteriów wyróżnionych przez Jasina są jej specyficzne cechy. Pozwalają one wydzielić informacje odzwierciedlające fazy lub procesy produkcji (informacje o produkcji, podziale, obrocie), dotyczące działów gospodarki narodowej (przemysł, rolnictwo, transport, łączność, handel), jednostek terytorialnych oraz jednostek organizacyjnych.

W literaturze informacja ekonomiczna jest często charakteryzowana poprzez wyliczenie jej cech²⁰. Jest ona informacją faktograficzną i ściśle wiąże się z systemem, który opisuje lub w którym jest wykorzystywana do sterowania. Ilość, wartość czy użyteczność tych danych może być określona wyłącznie w kontekście danej sytuacji decyzyjnej i konkretnego systemu, w którym podejmowane są decyzje. Informacja ekonomiczna najczęściej ujmowana jest w formie wiadomości tekstowych, czyli komunikatów. Występuje w postaci znaków umownych, które tworzą specjalistyczny język zwany językiem ekonomicznym. Z punktu widzenia użytkownika informacja ekonomiczna jest potrzebna do rozwiązywania określonych zadań poznawczych, planistycznych, do zarządzania itp., jest więc głównie wykorzystywana przez ekonomistów.

Rodzaje informacji ekonomicznej

Informacja ekonomiczna jest informacją faktograficzną, gdyż odnosi się zawsze do konkretnych zjawisk i obiektów: procesów czy przedmiotów identyfikowanych w czasie i przestrzeni. Odzworowuje stany lub struktury systemów ekonomicznych. Są to zatem wiadomości o pewnych faktach społeczno-gospodarczych. Wśród cech, jakie mogą charakteryzować obiekt systemu ekonomicznego, można wskazać:

- cechy ilościowe (np. cena, waga, ilość sztuk);
- cechy jakościowe (np. barwa, kształt);
- cechy nomenklaturowe (np. lista materiałów, części zamiennych);
- cechy organizacyjne (np. dostawca, producent, odbiorca)²¹.

Rozpatrując informację ekonomiczną w tym kontekście, możemy wyróżnić trzy jej rodzaje: informację techniczną, techniczno-ekonomiczną i społeczno-ekonomiczną. Klasyfikacja ta została dokonana ze względu na typ obiektu, którego dotyczy, oraz rodzaj obserwowanych cech.

Informacja techniczna odnosi się do obiektów technicznych, gdzie przedstawione cechy są fizycznymi właściwościami produktu, np. wymiary jakiegoś urządzenia.

²⁰ Ibidem, s. 57.

²¹ Ibidem, s. 57—65.

Informacja techniczno-ekonomiczna ma związek z obiektami technicznymi, ale obserwowane są cechy ekonomiczne.

Informacja społeczno-ekonomiczna odnosi się do faktów, w których przedmiot jest obiektem społeczno-gospodarczym, a obserwowane są jego cechy ekonomiczne, np. płaca pracownika, produkcja przedsiębiorstwa.

W zależności od systemu, jakiego dotyczy informacja ekonomiczna, można mówić o jej dwóch rodzajach: informacji makroekonomicznej i mikroekonomicznej²². Rozróżnienie między nimi nie zawsze jest proste. Kryterium pozwalającym stwierdzić, czy informacja jest makro- czy mikroekonomiczna, jest rodzaj obiektu, którego informacja dotyczy, lub elementy języka odwzorowujące informację. Jeżeli informacja dotyczy całej gospodarki narodowej lub kilku państw, działu lub branży gospodarki, chodzi wtedy o informację makroekonomiczną. Jeżeli informacja dotyczy konkretnego wyrobu, usługi czy pojedynczego przedsiębiorstwa, uznajemy ją wówczas za mikroekonomiczną. W gospodarce istnieje jednak wiele obiektów, co do których trudno jest stwierdzić, czy dotycząca ich informacja jest mikro- czy makroekonomiczna. Język wiadomości mikroekonomicznych umożliwia odwzorowanie obiektów, cech i ich wartości oraz relacji występujących między obiektami, którymi są jednostkowe przedmioty, zdarzenia i procesy. W języku, w którym jest wyrażana informacja makroekonomiczna, pojawiają się kategorie ekonomiczne, których treść jest definiowana na gruncie nauk lub obowiązujących doktryn ekonomicznych. Kategorie makroekonomiczne nie są mierzalne wprost, a wyniki pomiarów mikroekonomicznych przypisuje się zgodnie z pewną konwencją. Kategorie ekonomiczne i język, w którym opisuje się te procesy jest językiem nauk ekonomicznych. Informacje makroekonomiczne są generowane w wyniku przekształcenia informacji mikroekonomicznych.

Informacja zdezagregowana to informacja jednostkowa, która opisuje pojedynczy proces lub zdarzenie. To informacja faktograficzna, odnosząca się do konkretnego faktu technicznego, ekonomicznego bądź społecznego. Pojęcie jednostkowości definiowane jest zawsze w ramach konkretnego systemu informacyjnego. Informacja jednostkowa przyjmuje formę strukturalną faktu: (O, C, W), gdzie: O to nazwa obiektu jednostkowego, C — nazwa cechy obiektu, W — wartość cechy uzyskana w wyniku pomiaru.

Informacja zagregowana to taka, która nawiązuje do wielu obiektów jednostkowych lub licznych ich cech. Powstaje w wyniku przekształcenia danych informacji jednostkowych według pewnego algorytmu agregacji²³. Można wyróżnić

²² J. Oleński: *Ekonomika informacji...*, s. 199—204.

²³ Można wyróżnić trzy najważniejsze algorytmy agregacji: agregacja przez sumowanie — polega na zliczaniu obiektów lub na sumowaniu wartości cech obiektów należących do agregatu. Obiekty i cechy muszą być jednorodne, zbiór do agregacji przeliczalny, a cechy do agregacji powinny posiadać wartości mierzalne w tych samych jednostkach miary; agregacja przez transformację algorytmiczną — polega na przetworzeniu zgodnie z danym algorytmem wartości cech wybranego zbioru obiektów; agregacja przez translację — translacja z jakiegoś języka specjalistycznego,

agregację w przestrzeni obiektów, w przestrzeni cech lub w obu tych przestrzeniach jednocześnie.

Agregacja w przestrzeni obiektów polega na tym, że w zbiorze obiektów jednostkowych definiuje się nowy obiekt, będący ich złożeniem bądź obiektem powstałym w wyniku transformacji całości pewnego podzbioru tych obiektów. Łączenie na płaszczyźnie cech polega na definiowaniu nowej cechy danego obiektu lub klasy obiektów. Natomiast agregacja wśród cech i obiektów bazuje na definiowaniu obiektów i cech zagregowanych.

Aktualność informacji, a także czas, do jakiego się odnosi, pozwala wyróżnić informacje retrospektywne, prospektywne i bieżące²⁴.

Informacja retrospektywna dotyczy przeszłych wartości cech obiektów, zdarzeń, procesów. Jest najczęściej statystyczna oraz sprawozdawcza. Informacja prospektywna odwołuje się do przyszłych wartości cech obiektów, zdarzeń, procesów. Duża część informacji prospektywnych ma charakter planistyczny i prognostyczny. Informacja aktualna to taka, która w chwili jej wykorzystania przez użytkownika zaspokaja potrzeby informacyjne. Nie istnieje informacja bardziej aktualna.

Funkcje informacji ekonomicznej

Informacja pełni w systemach społecznych i gospodarczych wiele różnych funkcji. Trzy najważniejsze to: funkcja informacyjna, decyzyjna i sterująca²⁵.

Pierwsza z nich polega na informowaniu ludzi działających w danym systemie o interesujących ich obiektach (zachodzących zdarzeniach, zjawiskach, procesach). Opiera się na tworzeniu zasobów wiedzy, dlatego powinna zawierać informacje ją aktualizujące. W systemach społecznych i ekonomicznych często trudno jest ocenić, czy jakaś wiadomość ma taki wpływ na odbiorcę.

Podstawami dobrego, efektywnego spełniania funkcji informacyjnej przez wiadomość są:

- dobre rozpoznanie zasobów wiedzy użytkownika wiadomości, polegające na prawidłowej identyfikacji samych użytkowników, rozpoznaniu ich sytuacji decyzyjnych oraz poznaniu zasobów informacyjnych użytkowników; w identyfikacji potrzeb użytkowników pomocne jest pojęcie wiedzy użytkowej — czyli takiej, która potencjalnie jest niezbędna każdemu użytkownikowi, tzn. jest potrzebna w danym momencie lub może być potrzebna w przyszłości;

---

w jakim są wyrażone informacje jednostkowe lub wyniki pomiarów, na język dziedziny nauki, operujący kategoriami konceptualnymi będącymi uogólnieniami obiektów jednostkowych i ich cech. Translacja odbywa się na elementach leksykalnych języków oraz na polach znaczeniowych tych elementów.

²⁴ W. Flakiewicz: *Cybernetyka...*, s. 153—154.

²⁵ Ibidem, s. 154—157.

- dobre rozpoznanie potrzeb informacyjnych użytkownika, wymagające wyróżnienia różnych potrzeb informacyjnych: generujących aktywne zapotrzebowanie na informację, przejawiających się w pragnieniu wzbogacenia zasobów wiedzy, a także wspomagających utrwalenie informacji w pamięci, wspierających wyszukiwanie informacji w urządzeniach pamięciowych lub pamięci użytkownika; często zdarza się, że zapotrzebowanie na daną informację stwierdza się dopiero po jej otrzymaniu, co oznacza, że była to potrzeba nieuświadomiona;
- dobra identyfikacja języka użytkownika; problemem systemów informacyjnych jest różnica między konstruowanymi językami a językami naturalnymi w zakresie semantyki i pragmatyki; z wiadomością użytkownik powinien otrzymywać informację o języku, w jakim ją skonstruowano, co pozwoli na zrozumienie uzyskanej informacji;
- identyfikacja homogenicznych zbiorów użytkowników, polegająca na rozpoznaniu liczebności użytkowników o identycznych lub zbliżonych zasobach wiedzy i potrzebach informacyjnych, dzięki czemu można ocenić przydatność danego systemu informacyjnego i zawartych w nim informacji²⁶.

Wiadomości uzupełniające wiedzę odbiorców mogą być generowane: na żądanie użytkownika, periodycznie, czyli w ustalonych wcześniej odstępach czasu, oraz gdy stany obiektu przekroczą pewną wartość graniczną.

Kolejną funkcją pełnioną przez informacje ekonomiczne jest funkcja decyzyjna²⁷. Odpowiednia informacja stanowi podstawę do podjęcia uzasadnionej decyzji, dostarcza decydentowi danych niezbędnych do właściwych rozstrzygnięć. Spełnienie tej funkcji wymaga dwóch rodzajów wiadomości: zawierających opis procedury decyzyjnej (procesy obliczeniowe wspomagające przygotowanie informacji, służące do podjęcia decyzji) oraz zawierających informacje potrzebne do zastosowania wybranej procedury (gdy dysponuje się jej opisem).

Ostatnią z najważniejszych funkcji pełnionych przez informacje ekonomiczne jest funkcja sterująca²⁸. W tym ujęciu informacja stanowi podstawę do zarządzania ludźmi i ogniwami wykonawczymi podmiotów gospodarczych. Wiadomość przekazywana odbiorcy wywołuje jego odpowiednie zachowanie się. Nadawca wiadomości określa odbiorców i kanał informacyjny, przez który przekazuje wiadomość. W funkcji tej użytkownikiem informacji jest zarówno nadawca, jak i odbiorca informacji. Informacja może być adresowana do odbiorców: konkretnych, indywidualnych niezidentyfikowanych (anonimowych) bądź może mieć zasięg powszechny.

Inne funkcje pełnione przez informację ekonomiczną to: funkcja oceniająca (służy jako podstawa do oceny działalności danej organizacji i jej rozliczeń fi-

²⁶ J. Oleński: *Standardy informacyjne...*, s. 180—185.

²⁷ J. Oleński: *Ekonomika informacji...*, s. 229—231.

²⁸ Ibidem, s. 231—237.

nansowych), funkcja optymalizacyjna (jest podstawą do podejmowania działań finansowych czy kadrowych), funkcja modelowania (pozwala budować modele w procesach planowania i symulacji), funkcja analityczna (stanowi podstawę do okresowej analizy ekonomicznej).

Wskaźnik ekonomiczny jest najczęściej spotykaną formą występowania informacji ekonomicznej. Jest on standardem odwzorowującym elementarną informację będącą wynikiem pomiaru wszelkich cech obiektów, procesów i zdarzeń w systemach społeczno-ekonomicznych²⁹. Wskaźnik zazwyczaj jest zdaniem, które składa się z opisu obiektu, cechy lub czasu oraz wartości cechy, najczęściej w formie liczby rzeczywistej. Jego przejrzysta forma ułatwia dokonywanie analiz i umożliwia przewidywanie zmian gospodarczych.

Biorąc pod uwagę wszystkie cechy, funkcje i rodzaje informacji ekonomicznej, można powiedzieć, że nazywamy tak informację, która dotyczy systemów ekonomicznych, opisujących zjawiska gospodarcze. Może ona występować jako część systemu ekonomicznego, np. określając ten system, przez co staje się informacją tworzącą modele systemu ekonomicznego. Informacją ekonomiczną nazywamy też metainformację, pełniącą funkcję organizacyjną względem innych informacji ekonomicznych.

Informacja ekonomiczna sformułowana jest w języku ekonomicznym, który jest językiem wyspecjalizowanym, zorientowanym na generowanie pewnych typów wiadomości pojawiających się w systemach społeczno-gospodarczych.

Informacją ekonomiczną posługują się menedżerowie, kierownicy, ekonomiści itp., a jej ilość, wartość i użyteczność zależy od sytuacji decyzyjnej użytkownika danej wiadomości.

Informacja ekonomiczna to ważny składnik informacji gospodarczej, pozwala ona bowiem na podejmowanie trafnych decyzji w zarządzaniu firmą, daje dobrą orientację w ogólnej sytuacji gospodarczej, umożliwia prognozowanie rozwoju gospodarczego. Bez takiej informacji inne zasoby organizacji nie mogłyby być wykorzystywane lub byłyby używane, w sposób nieefektywny.

---

²⁹ W. Flakiewicz: *Cybernetyka...*, s. 158—159.

Анна Матысек

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ИНФОРМАЦИЯ: ПОНЯТИЕ И ВИДЫ

Резюме

В статье проанализировано понятие экономической информации, сравнивая ее с похожими по значению терминами — хозяйственной и деловой информацией. Было сопоставлено несколько дефиниций и интерпретаций понятия и представлены избранные классификации экономической информации по Е. Ясину. В работе рассматриваются черты экономической информации, а также ее типы — фактографическая, микро- и макроэкономическая информация, агрегированная и деагрегированная, а также ретроспективная и проспективная. Автор представляет три самые важные функции экономической информации: информирования, принятия решений и управления, а также определяет понятие экономического показателя, являющегося самой частотной формой появления экономической информации.

Anna Matysek

ECONOMIC INFORMATION — THE NOTION AND TYPES

Summary

The article analyses the notion of economic information, contrasting it with terms similar in meaning, i.e. business and agriculture information. Several definitions and interpretations of the notion were compared. Selected classifications of economic information according to E. Jasin were presented. The features of economic information and its types — factographic, micro and macro-economic, aggregated and disaggregated, as well as retrospective and prospective one were discussed. The three most important functions of economic information, i.e. an informative, decisive and steering one were described. The economic rate, being the most frequent form of the appearance of economic information was defined.